

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [sk](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható.

Swipe to change

szlovák

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Szlovákia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szlovák családjogi törvény (a családról és egyes törvények módosításáról szóló 36/2005. sz. törvény) és a joggyakorlat alapján a szülői felelősség (azaz a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek) különösen a gyermek gondviselésére, tartására, képviselésére és a vagyonának kezelésére terjed ki.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermekkel kapcsolatos szülői jogokat és kötelezettségeket mindkét szülő együttesen gyakorolja, tekintet nélkül arra, hogy a gyermek házasságból vagy azon kívül született-e, és hogy a szülők együtt élnek-e vagy sem (házasok, különváltak vagy elváltak).

A szülőt a családjogi törvény 38. szakaszának (4) bekezdésében meghatározott súlyos körülmények fennállása esetén a bíróság megfoszthatja szülői jogaitól és kötelezettségeitől (vagy ezeket korlátozhatja).

A családjogi törvény 29. szakaszában foglalt feltételek alapján a bíróság elismerheti egy 16 évesnél idősebb kiskorú szülőnek a kiskorú gyermeke személyes gondviselésére vonatkozó szülői jogait és kötelezettségeit.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. Ha egy kiskorú gyermek egyik szülője sem rendelkezik cselekvőképességgel, mindkettőjüket megfosztották a szülői jogaiktól és kötelezettségeiktől, vagy mindketten meghaltak, akkor a bíróságnak ki kell jelölnie egy gyámot, aki köteles a kiskorú gyermeket személyesen felnevelni, képviselni és a vagyonát kezelni.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A bíróságnak kell határoznia a szülői jogok és kötelezettségek megosztásáról és gyakorlásáról (még akkor is, ha a két szülő továbbra is együttesen gyakorolja a szülői jogokat és kötelezettségeket), vagy jóváhagyhatja a szülők megállapodását.

A családjogi törvény 36. cikkének (1) bekezdése alapján a kiskorú gyermek különélő szülei bármikor megállapodást köthetnek a szülői jogaik és kötelezettségeik gyakorlásáról. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, a bíróság erre irányuló kérelem hiányában is szabályozhatja a jogaik és kötelezettségeik gyakorlásának módját; a bíróságnak különösen arról kell döntenie, melyik szülő gyakorolja felügyeleti jogot (*osobná starostlivosť* – személyes gondviselés) a kiskorú gyermek felett. A 24., 25. és 26. cikke rendelkezései értelemszerűen alkalmazandóak.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők által a szülői jogokról és kötelezettségekről kötött megállapodást a bíróságnak jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A viták bíróságon kívüli rendezése a közvetítésről szóló 420/2004. sz. törvény alapján közvetítés útján lehetséges. Ezt a törvényt a családjogi viszonyokból eredő vitákra is alkalmazni kell. A közvetítés egy olyan bíróságon kívüli eljárás, amelyben az érintett felek közvetítő segítségét veszik igénybe a szerződéses vagy egyéb jogviszonyokból eredő vitájuk megoldására. A közvetítés során elért megállapodást írásba kell foglalni, és az kötelező az eljárásban részt vevő felekre.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?

Elviekben a bíróság bármilyen kérdéssről határozhat; az egyetlen kivétel az, hogy nem ítélni meg a szülői felügyeletet (személyes gondviselést) csak az egyik szülő javára. Csak akkor lehet az egyik szülőnél kizárólagosan a gyermek felügyelete, ha a másik szülőt megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől. A gyakorlatban azonban a bíróság dönt arról, melyik szülő gondoskodik személyesen a gyermekről, melyik képviseli a gyermeket és kezeli a vagyonát. A bíróság arról is rendelkezik, hogyan járuljon hozzá a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő a gyermek tartásához; másik lehetőségként jóváhagyhatja a szülőknek a tartásdíjra vonatkozó megállapodását.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A „szülői felelősség” kifejezés a szlovák családjogi összefüggésében nehezen értelmezhető. A szlovák családjogi „szülői jogok és kötelezettségek” fogalma használatos, amellyel mindig közösen rendelkeznek a szülők (tehát soha nem állhat elő olyan eset, hogy csak az egyik szülő rendelkezik a felügyelettel – kivéve, ha a másik szülő elhunyt, jogilag cselekvőképtelen, vagy megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől). Különbséget kell tenni a fenti esetek és között, amikor a gyermeket valakinek a „személyes gondviselésére” bízják. Ha a gyermeket a szülők valamelyikének személyes gondviselésére bízják, akkor ez a szülő a másik szülő jóváhagyása nélkül dönthet a gyermek mindennapi életét érintő valamennyi szokásos kérdésben; azonban a szülői jogok és kötelezettségek gyakorlásával kapcsolatos minden fontos kérdésben (a gyermek vagyonának kezelése, a gyermek külföldre vitele, állampolgárság, egészségügyi ellátáshoz való hozzájárulás, jövőbeli foglalkozásra való felkészülés) a másik szülő beleegyezése is szükséges. Ha a szülők nem tudnak megegyezni valamely kérdésben, a döntést bármelyikük indítványa alapján a bíróság hozza meg.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A bíróság dönthet a személyes gondviselés két szülő által felváltva történő gyakorlásáról is (együttes felügyelet), ha mindketten alkalmasak a gyermek felnevelésére és érdekeltek annak személyes gondviselésében, továbbá, ha ez a megoldás a gyermek érdekét és szükségleteinek jobb kielégítését szolgálja. Ha legalább a szülők egyike beleegyezik a gyermek megosztott személyes gondviselésébe, a bíróság köteles megvizsgálni azt, hogy az együttes személyes gondviselés a gyermek érdekét szolgálja-e.

Lásd az előző kérdésekre, különösen a 8. kérdésre adott választ.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmeket, amelynek körzetében a kiskorú gyermek lakik. Nem kell alaki szabályokat betartani, és iratokat sem kell csatolni, mivel az ilyen eljárást a bíróság saját hatáskörében megindíthatja. A kérelem tartalmától függ, hogy kell-e iratokat benyújtani; általában a gyermek születési anyakönyvi kivonatára van szükség.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Egyszerűsített és kevésbé szigorú alakosságokkal együtt járó eljárást folytatnak le. Lehetőség van ideiglenes végzés kiadására, amely sürgősségi eljárás formájában történik.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői jogok és kötelezettségek tárgyában folytatott valamennyi eljárás mentes a bírósági illetékek alól. A szlovák költségmentességi rendszer jelenleg a bírósági illetékek megfizetése alóli mentességre és a díjmentesen igénybe vehető jogi képviselő biztosítására korlátozódik. A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárások nem peres jellegre való tekintettel csak nagyon kevesen élnek az ügyvédi képviselet lehetőségével. Ha azonban a bíróság a fél érdekeinek védelme érdekében szükségesnek véli a képviseletet, saját hatáskörében díjmentesen biztosíthat jogi képviselőt – ideértve az ügyvédet is –, amennyiben az adott személy eleget tesz a bírósági illetékek alóli személyes mentesség törvényes feltételeinek.

Minden olyan felet, aki költségmentességet kér és aki megfelel a bírósági illeték alóli mentesség feltételeinek, a bíróság a költségmentességi központhoz irányít. A bíróság tájékoztatja a feleket erről a lehetőségről. A bíróság teljes vagy részleges mentességet adhat a bírósági illetékek megfizetése alól, ha ezt a körülmények indokolják, továbbá feltéve, hogy nem önkényes vagy nyilvánvalóan eredménytelen kérelemről, illetve nem az igazságszolgáltatás akadályozásáról van szó. A bíróság eltérő döntése hiányában a mentesség a teljes eljárásra vonatkozik és visszamenőleges hatályú. A határozat meghozatala előtt megfizetett illetéket azonban nem térítik vissza.

A költségmentességi központ azon természetes személyek részére biztosít jogi segítségnyújtási és garanciarendszert, akik anyagi körülményeik miatt nem képesek a jogaik gyakorlásához és védelméhez szükséges jogi szolgáltatásokat igénybe venni. A költségmentesség terjedelmét az anyagilag rászoruló személyek költségmentességéről szóló 327/2005. sz. törvény szabályozza.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, lehetséges fellebbezni a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozat ellen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A határozat végrehajtására irányuló kérelmet a gyermek tekintetében illetékes általános bírósághoz kell benyújtani. A határozat végrehajtására alkalmazott eljárásra a 99/1963. sz. törvény – a polgári eljárásról szóló törvénykönyv – vonatkozik.

A szokásos végrehajtási eljárás (bírósági végrehajtás) követendő, a személyes gondviselésről szóló határozatok végrehajtásának kivételével (azaz ha a gyermeket vissza kell adni annak a szülőnek, aki a határozat értelmében a személyes gondviselésre jogosult). Ilyen esetekben szigorúbb az eljárás (pénzbüntetés, valamint a rendőrség vagy más illetékes végrehajtó hatóságok bevonásának lehetősége).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az Európai Unió más tagállamainak bíróságai által a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában hozott határozatokat a Szlovák Köztársaságban különleges eljárás nélkül, a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel (annak 21. cikke (1) bekezdésével) összhangban elismerik, azaz nincs szükség a határozat végrehajthatóvá nyilvánítására.

Egy érdekelt fél azonban kérelmezheti, hogy egy másik tagállamban a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában kibocsátott határozatot nyilvánítsanak végrehajthatóvá, és ekkor a rendelet III. fejezetének 2. szakaszában meghatározott eljárást kell alkalmazni.

A kérelmet ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani, amelynek körzetében a gyermek lakik, vagy – ha a gyermek nem rendelkezik lakóhellyel Szlovákiában – amelynek körzetében a gyermek tartózkodási hellyel rendelkezik; ha ilyen bíróság sincs, a Pozsonyi I. sz. Körzeti Bíróság az illetékes.

A határozat elismerésére vagy végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelemhez csatolni kell a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó olyan határozatot, amely megfelel a hitelesség igazolására vonatkozó követelményeknek, továbbá egy, a határozatot igazoló olyan okiratot, amelyet az érdekelt fél kérelmére az eredeti eljárás helye szerinti bíróság, vagyis az a bíróság bocsát ki, amelyik a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó határozatot hozta.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A fellebbezést minden esetben az eredeti döntést meghozó körzeti bírósághoz kell benyújtani, de a fellebbezéssel kapcsolatos döntést a járásbíróság hozza meg. A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozatok elleni fellebbezéseket a polgári eljárásról szóló törvénykönyvvel összhangban kell elbírálni és eldönteni.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szlovák bíróságok csak akkor döntenek a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárásban, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye a Szlovák Köztársaságban van. Ha a gyermek nem a Szlovák Köztársaságban él, de itt van a szokásos tartózkodási helye, vagy ha a szülők nem a Szlovák Köztársaságban élnek, illetve eltérő országok állampolgárai, akkor a szlovák jog rendelkezéseit a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló hágai egyezményvel összhangban kell alkalmazni (hiv. szám: 344/2002) (az egyezmény III. fejezete).

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló 97/1963. sz. törvény szerint a szülők és gyermekek közötti kapcsolatra – a szülői jogok és kötelezettségek keletkezését és megszűnését is beleértve – a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga az irányadó. Kivételes esetben a bíróság más ország jogát is figyelembe veheti, ha lényegi kapcsolat áll fenn az adott ügygel, és ez a gyermek vagy vagyonának védelme érdekében szükséges. A gyermek eredeti szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának megfelelő szülői jogok és kötelezettségek érvényesek maradnak azt követően is, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik. Ha a szülők valamelyike nem rendelkezett a szlovák jog szerint elismert szülői jogok és kötelezettségek egyikével sem, e jogok és kötelezettségek akkortól kezdődnek, amikor a gyermek szokásos tartózkodási helyet létesít a Szlovák Köztársaságban. A szülői jogok és kötelezettségek gyakorlására a gyermek szokásos lakóhelye szerinti ország joga vonatkozik.

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseit csak nemzetközi megállapodás hiányában vagy akkor lehet alkalmazni, ha a fennálló nemzetközi megállapodás nem tartalmaz kollíziós jogi kritériumokat az alkalmazandó jog meghatározására.

Az 1996. évi hágai egyezmény mellett a Szlovák Köztársaságot kötelezi számos olyan kétoldalú megállapodás is, amelyek az alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, és a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó eljárásokban ezek a rendelkezések elsőbbséget élveznek a nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseivel szemben. A szóban forgó megállapodások a következők:

Bulgária: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Bolgár Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Szófia, 1976. november 25., 3/1978. sz. rendelet).

Horvátország, Szlovénia: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Belgrád, 1964. január 20., 207/1964. sz. rendelet).

Magyarország: Szerződés a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Pozsony, 1989. március 28., 63/1990. sz. rendelet).

Lengyelország: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Lengyel Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi, munkajogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Varsó, 1987. december 21., 42/1989. sz. rendelet).

Románia: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Román Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Prága, 1958. október 25., 31/1959. sz. rendelet).

Utolsó frissítés: 14/01/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.